

IX. konferencia policajných historikov

Košice ako metropola východného Slovenska v dňoch 23. – 25. mája 2024 po prvýkrát privítali IX. konferenciu policajných historikov usporiadanú pod záštitou riaditeľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach plk. Mgr. Štefana Mulika. Spoluorganizátormi konferencie boli Slovenská policajno-historická spoločnosť, Klub policajnej histórie Lučenec, Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach a Slovenská sekcia Medzinárodnej policajnej asociácie (IPA) - územné úradovne Košice a Bratislava X.

Aktívnych účastníkov konferencie prijala viceprimátorka mesta Košice Mgr. Lucia Gurbáľová a náčelník Mestskej polície Košice Ing. Slavomír Pavelčák, PhD., LL.M. v priestoroch Starej radnice. Následne za účasti prezidenta Policajného zboru plk. Mgr. Ľubomíra Soláka konferenciu otvoril predseda Slovenskej policajno-historickej spoločnosti a predseda Správnej rady Ústavu pamäti národa Mgr. Jerguš Sivoš, PhD.

Najskôr referát o téme blízkej mieste konferencie s názvom **Policajné riaditeľstvo v Košiciach v rokoch 1920 až 1938. Zaujímavosti z histórie košickej štátnej polície** predniesol kpt. Mgr. Tomáš Herajt z Generálneho riaditeľstva ciel Colnej správy Českej republiky. V meste Košice 25. decembra 1920 vzniklo policajné riaditeľstvo pod vedením Jaroslava Klímu (1921 – 1923), Karla Slavíčka (1923 – 1927), Vojtěcha Dolejša (1927 – 1929), Čenka Eisa (1929 – 1930), Ivana Štefánika (1931 – 1935), Edmunda Žáka (1935 – 1937) a Gustáva Pongrácza (1937 – 1938).

Referát s názvom **Košické policajné riaditeľstvo v prípade vraždy Otílie Vranskej alebo keď sa darí, tak sa darí** predniesol riaditeľ Múzea polície Českej republiky plk. v. v. Mgr. Radek Galaš. Zaoberal sa prípadom nálezu torza tela Otílie Vranskej bez hlavy dňa 2. septembra 1933 v Košiciach v kufrí rýchlika č. 2, pričom autor ako dôvodne podozrivého z účasti na predmetnom trestnom čine označil rotmajstra armády Josefa Pěkného a jeho milenkú Antonii Koklesovú.

O téme **Rozbor archívnych fondov Policajné riaditeľstvo v Košiciach (1919) 1920 – 1938 (1939) a Spravodajská ústredňa pri Policajnom riaditeľstve v Prahe, odbočka v Košiciach (1921)1923 – 1938** zas referovala Mgr. Miriam Balvirčáková zo Štátneho archívu Košice. V tomto archíve sú k dispozícii materiály týkajúce sa Policajného riaditeľstva v Košiciach v dĺžke 2,45 bm a pri jeho odbočke Spravodajskej ústredne až v dĺžke 18,62 bm.

Predseda Slovenskej policajno-historickej spoločnosti a predseda Správnej rady Ústavu pamäti národa Mgr. Jerguš Sivoš, PhD., si zvolil tému **Plukovník Ján Plakinger v žandárskej službe a v odboji**. Ako zástupca veliteľa Veliteľstva československého četníctva na Slovensku sa pplk. Ján Plakinger (1905 – 1970) aktívne zúčastnil Slovenského národného povstania, po odvlečení príslušníkmi NKVD bol umiestnený v gulagoch Sovietskeho zväzu 19 mesiacov. Jeho dcéra na konferencii za svojho otca prevzala ocenenie, čo prítomní odmenili obrovským potleskom.

Odznel aj príspevok s názvom **Nitrianski četníci – hrdinovia a obeť odboja** z pera bývalého riaditeľa Pyrotechnickej služby Polície Českej republiky plk. v. v. JUDr. Michala Dlouhého, PhD. Z nitrianskeho četníckeho oddelenia spomenul mjr. Rudolfa Josefa Hodinářa, npor. in mem. Františka Jarku, por. in mem. Josefa Bojasa, štáb. stržm. Josefa Brýla a Rudolfa Votrubu.

Mgr. Ondřej Kolář, PhD. a Mgr. Lubomír Hlavienka, PhD., zo Slezského zemského múzea v Opave obohatili konferenciu o tému **Traja kamaráti. Príbeh bývalých partizánov v čele ZNB na Ostravsku**. Poukázali na osudy krajinského veliteľa Zboru národnej bezpečnosti pre Sliezske z Moravskej Ostravy Vladimíra Sedlářa, veliteľa Krajinského odboru bezpečnosti II (ZOB II) Iva Miléna a prednostu krajinskej úradovne Štátnej bezpečnosti v Moravskej Ostrave Arnošta Krpca.

Z kynologickej oblasti vzišiel príspevok plk. v. v. Vladimíra Ďurišina s názvom **Slovenský čuvač v četníckej správe**. Tento pôvodne horský pastiersky pes nazývaný do roku 1965 tatranský čuvač bol podrobne opísaný už v knihe „České pastýřství a plemena pastýřských psů“ z roku 1943 zakladateľa rakúsko-uhorskej kynológie pplk. četníctva v. v. Theodora Rottera.

Plk. v. v. Ing. Bc. Jiří Rulc, PhD., predniesol referát s názvom **Využitie pachovej stopy v policajnom zbore v histórii času**. Prítomným priblížil spôsoby realizácie pachovej identifikácie v podobe biodetektora a plynovou resp. kvapalinovou chromatografiou.

Prezident Zväzu športovej kynológie SR plk. Mgr. Bc. Juraj Štaudinger v príspevku s názvom **Vražda triedneho učiteľa** auditórium zaujal prípadom vraždy jeho triedneho učiteľa I. Základnej deväťročnej školy na ulici K. Marxa v Lučenci Jána Kotmana (1943 – 1982) z Tomášoviec. Jeho vrah Ivan K. ho zo žiarlivosti zastrelil piatimi ranami z pištole, za čo bol odsúdený na 15 rokov odňatia slobody, na slobodu sa dostal však už v roku 1994.

Z českého Archívu bezpečnostních složek (ABS) Brno – badatelna Kanice pochádzal príspevok Mgr. Ing. Pavla Vaněka, PhD. – **Smrt' na konci Dyje. Prípád zastrelenia dvoch Rakúšanov v auguste 1956.** Autor sa v ňom venoval prípadu z 3. na 4. augusta 1956, kedy pri ústí rieky Kyjovka do Dyje došlo k zastreleniu dvoch utekajúcich rakúskych rybárov, Karla Benedika a Waltera Wawru, po neúspešnej výzve i výstražnej strelbe príslušníkov 5. práporu Břeclav 4. brigády Pohraničnej stráže zo Znojma.

Advokát PhDr. JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA z Historického odboru Matice slovenskej si tento rok vybral medailón s názvom **Z partizána príslušníkom Národnej bezpečnosti. Príbeh Jozefa Fúru.** Zaoberal sa v ňom osudom rodáka zo Stankovian v okrese Ružomberok Jozefa Fúru (1922 – 1990), ktorý bol od roku 1946 až do roku 1978, kedy v hodnosti kapitána odišiel do výslužby, príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti.

Mgr. Ivana Kolářová zo Slezského zemského múzea v Opave predniesla referát s názvom **Ota Demel: Príklad kariéry četníckeho dôstojníka v medzivojnovom Sliezsku.** Nadporučík četníctva nemeckej národnosti Otta Anton Demel od roku 1920 pôsobil ako

okresný veliteľ četníctva vo Fryštáte. V roku 1935 však odišiel do výslužby a o 3 roky neskôr sa odsťahoval do nemeckého Petersdorfu.

Kpt. Mgr. Tomáš Herajt z Generálneho riaditeľstva ciel Colnej správy Českej republiky prednášal o téme **Služobné čísla colnej správy ČSFR a ČR od roku 1990 do súčasnosti**. Priblížil služobné čísla príslušníkov Československej colnej správy v období od septembra 1991 do júna 1992, colníkov Českej republiky v období 1992 – 1999 a najnovšie čísla po júni 1999.

Predposledný referát pplk. Mgr. Petra Steina s názvom **Policajné opatrenia v súvislosti s návštevou G. W. Busha v ČR 17. novembra 1990** sa týkal preventívnych opatrení zo strany polície prerokovaných v novembri 1990 s organizátormi zhromaždenia študentov na Václavskom námestí, ako i s organizátormi I. ročníka Behu 17. novembra.

Záverečná prednáška konferencie Mgr. Zuzany Labudovej, PhD., z Krajského pamiatkového úradu v Košiciach s názvom **Architektúra budovy Policajného riaditeľstva v Košiciach** vizuálne priblížila priebeh výstavby budovy Policajného riaditeľstva v Košiciach v rokoch 1928 až 1931 v zmysle projektu arch. Františka Sandera (1871 – 1932) z Prahy.

*PhDr. JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
Masarykova 2
040 01 Košice
GSM: 0905 732 444
e-mail: rudomanik@gmail.com*